

5. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: Монографія. – К.КНЕУ, 2006. – 244 с.
6. Марковська Н. С. Аналіз моделі фінансування системи охорони здоров'я в Україні / Н. С. Марковська, О. Ю. Косих // Главный врач. – 2014.
7. Хорундак Н.М. Бухгалтерський облік в галузі охорони здоров'я: історичний аспект / Н.М. Хорундак // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки. – 2010. – № 4. – С. 197-200.

Фоміна О. В.

д.е.н., доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку,

Київський національний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна

ОЦІНКА СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

Сучасний етап розвитку управлінського обліку відбувається під потужним впливом управлінських інновацій. Темп зміни зовнішніх умов істотно перевищує темп перебудови свідомості і рівня професійної компетентності більшості українських керівників [1]. Ліквідація цього розриву можлива внаслідок постійного вдосконалення систем управління на підприємствах через впровадження управлінських новацій.

Значення інформації для системи управління підприємством важко переоцінити. Результативність управління підприємством значною мірою визначається рівнем організації процесу управління і якістю його інформаційного забезпечення. Наслідком визначення інформації як ключового ресурсу управління, перехід економіки, що базується на капіталі, до економіки знань є зміна підходів до оцінки результативності і ефективності системи управління компанією. У контексті зазначених тенденцій потрібна зміна підходів до оцінки результативності і ефективності усіх компонентів системи управління. Очевидно, якість управління в цілому визначається ефективністю її складових, оцінка яких базується на ефективності сегментів діяльності і якісному стані використовуваної інформації для цілей управління.

Основними передумовами розвитку управлінського обліку в Україні варто виділити такі:

1. *Наукові передумови* базуються на класичних теоріях економічного розвитку, концепціях, загальнолюдських цінностях. Їх основу становлять фундаментальні дослідження в галузі економічної теорії, філософії і соціології, що історично визначали основні напрями розвитку економіки країни та окремих суб'єктів господарювання. Відповідно, зазначені тенденції впливають на методологію таких прикладних наук, як управлінський облік.

2. *Організаційні передумови* тісно пов'язані з теорією і практикою управління, які розвиваються згідно з базовими концепціями розвитку. Підвищення ефективності управління в різні історичні періоди сприяло створенню нових форм і методів управління, моделюванню інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Розширення сфер управління вимагало не тільки уточнення, а й збільшення управлінських функцій, розробки нових принципів управління на основі класичних, а розширення спектра інформації, використовуваної як інформаційне забезпечення реалізації цих функцій, зумовило, у свою чергу, розвиток інформаційних технологій, що надають нові

можливості інтеграції інформації різних облікових систем, систем обліку і аналізу, обліку і контролю, звітності.

3. *Законодавчо-нормативні передумови.* Обумовлене особливостями політичних та економічних умов розвитку в кожній конкретній країні формування інформаційного забезпечення управління знаходиться під впливом розвитку міжнародних стандартів фінансової звітності – МСФЗ (IAS), МСФЗ (IFRS), змін ПКУ. Процеси глобалізації в економіці спричинили появу нових вимог до подання інформації про діяльність суб'єктів господарювання у звітності в різних сферах (економічній, екологічній та соціальній), що, в свою чергу, відображається на необхідності інтеграції різної інформації, її аналітичної інтерпретації.

Всі зазначені передумови розвитку управлінського обліку потребували необхідної розробки нового методологічного інструментарію інформаційного забезпечення оперативного та стратегічного менеджменту підприємств торгівлі.

У липні 2009 р. СІМА проведено опитування щодо використання інструментів управлінського обліку серед 439 респондентів. Опитування охопило 100 відомих інструментів, які використовуються не тільки в управлінському обліку, а також суміжні з іншими дисциплінами управління [2].

Це дослідження проводилося з метою:

- визначення інструментів управлінського обліку, які на сьогодні є найбільш затребуваними і значущими;
- виявлення пріоритетних завдань у сфері управлінського обліку;
- визначення факторів, що вплинули на розвиток управлінського обліку.

Основними фінансово-економічними проблемами розвитку підприємств торгівлі України є мінімально-припустимий рівень платоспроможності, досить низький рівень фінансової стійкості, значне падіння рівня ділової активності та показників рентабельності, збільшення тривалості операційного циклу, уповільнення оборотності кредиторської заборгованості. Поряд з цим спостерігалися відчутні проблеми в організації інформаційного забезпечення управління підприємств торгівлі системою управлінського обліку. Проведене анкетування 87 підприємств торгівлі дозволило визначити тенденції щодо впровадження та використання управлінського обліку. Результати опитування показали, що 52,87 % респондентів (тобто майже дві третини) засвідчили, що система управлінського обліку впроваджена на підприємстві; 22,98 % визначили, що на підприємстві використовуються окремі елементи управлінського обліку; 24,15 % відповіли, що не використовують жоден з інструментів управлінського обліку [3, с.198].

На основі аналізу даних опитування, проведеного СІМА, спрямованого на виявлення динаміки розвитку основних технологій управлінського обліку, факторів, що визначають вибір інструментарію, зроблено висновки про перспективи його розвитку. Встановлено, що традиційна практика управлінського обліку залишається актуальною. Однак затратні підходи до управлінського обліку не повною мірою дозволяють забезпечити необхідною інформацією підприємства торгівлі при прийнятті рішень щодо асортименту, формування цінової політики і, зрештою, окупності однієї конкретної одиниці товару. Особливого значення набувають інструменти управлінського обліку, які надають можливість здійснити оцінку результатів. Крім того, наразі важливим залишається питання щодо внеску структурних підрозділів у загальний результат компанії.

Визначено інформаційні потреби менеджменту, специфічність яких обумовлена особливостями діяльності підприємств торгівлі, що визначають методологію та організацію управлінського обліку. По-перше, це динамічне зовнішнє середовище та висока конкуренція, яка значно впливає на постійну зміну структури конкурентів. По-друге, це імідж підприємства торгівлі та «лояльність» покупців. Посилена конкуренція на ринку надає продавцям різні можливості для активізації продажу і одночасно накладає на них певні

обмеження. За таких умов стимулювання продажу товарів є невід'ємною складовою управління продажами товарів, що, в свою чергу, визначає напрям торговельної діяльності та включає комплекс операцій з продажу товарів, впровадження яких на підприємстві повинно забезпечити запланований результат. Управління продажами товарів може бути надійною основою для прийняття управлінських рішень у логістиці та формуванні фінансової політики. По-третє, управління торговельною діяльністю вимагає вирішення специфічних (нетипових) проблем, що обумовлює необхідність організації іншої, ніж в інших галузях системи управлінського обліку та звітності, розроблення специфічного інструментарію (тобто потребує так званих «галузевих рішень»).

Для підприємств XXI ст. характерним є вплив як інноваційного розвитку суспільства, так і інноваційного управління [4, с.6]. Тому сучасний етап розвитку управлінського обліку базується на таких підходах:

- *процесному*, який надає можливість відслідковувати кожен етап операції: від процесу виготовлення до процесу контролю за якістю випущеної продукції, робіт або послуг;
- *ризик-орієнтованому*, що дозволяє відстежувати всю інформацію з позиції виявлення важливих зон, так як метою управлінської інформації є запобігання ризикам;
- *інституційному*, який передбачає чітке виділення формальних і неформальних правил, об'єктів, суб'єктів, окремих елементів і встановлення правил взаємодії між ними;
- *стратегічному*, орієнтованому на досягнення стратегічних орієнтирів у діяльності підприємства і забезпечення стійкого розвитку на тривалий період та інших підходів.

Ефективність та результативність функціонування підприємства торгівлі значною мірою детермінується рівнем організації та якості інформаційного забезпечення менеджменту. Це обумовлює необхідність дослідження теоретичних основ, удосконалення методичних засад та формування нових, адекватних сучасним інформаційним запитам користувачів, концептуальних підходів до управлінського обліку та їх запровадження в практичну діяльність.

Список використаних джерел

1. Інноваційний потенціал України : монографія / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, В.В.Юхименко [та ін.] ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012.
2. Management accounting tool s for today and tomorrow / СІМА. – 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cimaglobal.com/ma.
3. Фоміна О.В. Управлінський облік у торгівлі : монографія / О.В. Фоміна. – Київ. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 470 с.
4. Мазаракі А. Інновації як джерело стратегічних конкурентних переваг / А. Мазаракі, Т. Мельник // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2010. – № 2. – С. 5–17.